

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סח.

עין משפט
נר מצוה

ס' א מ"י פט"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה נז:

הוי כעיקר וכו' להאי גופיה אינטרין דטעם כעיקר דמגיעולי עובדי
כוכבים יליף ר"ש דטעם כעיקר כדלמך לר"ע פרק אלו עובדין א"א
לומר כן דלי יליף ר"ש מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר א"כ תקשי
לר"ש משרת דכתב רחמנא למה לי דהא לא אינטרין לטעם כעיקר
כיון דמגיעולי עובדי כוכבים יליף לה

ר"ש ואין לומר דאינטרין משרת
להיתר מנטרף לאיסור כדלמך דהתם
פ' אלו עובדין לר"ע ולעולם א' יליף
מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר
(א) דלמאי אינטרין משרת להיתר
מנטרף לאיסור אי כשאוכל כזית מטעם
האיסור הנגזל ובהיתר היינו טעם
כעיקר אין בחזי זית לאיסור עם חזי
זית דהיתר לא מנטרפי ומש"ה שפיר
אינטרין להיתר מנטרף לאיסור דהא
שמעין לר"ש דלמך א' כל שהוא
למלקות וא"כ למ"ל היתר מנטרף
לאיסור אלא ש"מ דמורה ר"ש דקדירה
בת יומא נמי א"א דלא פגמה פורתא
כדפרישית כך דקדק הר"ר שמואל
מאיר"א והר"ר יקר מקינון דוחה
דאיכא למימר דלמך שפיר אינטרין
משרת לר"ש אע"ג דסבר כל שהוא
למלקות הא פרי"ת בסמוך היינו דוקא
כשהאיסור צעין אצל לא ע"י תערובת
כדמוכח מההיא דמיימי בסמוך בערלה
וכלאי הכרס אין מנטרפין וכן ז"ל ע"כ
דל"כ לא תמלא איסור כלל א' [בטלן]
ור"ש לא צריב ציבש ולא צב' בלא
כעיקר שפיר אינטרין משרת להיתר
מנטרף לאיסור כגון בחזי זית שנבלע
בחזי זית פת ואכלו כדקאמר התם
מיר ששרה פתו ציין ויש צו כדי לנרף
כזית חייב ולעולם טעם כעיקר לר"ש
מגיעולי עובדי כוכבים כך דוחה הר"ר
יקר ומורי הר"ר פרץ מקיים פירוש
הר"ר שמואל ואומר דדיווי הר"ר יקר
אינו כלום דודאי מגיעולי עובדי כוכבים

שאינה ראוי לגר. שהקרימה. אלמא מדאפגים בטל איסורה: פרושה
מעיקרא. מוכת שחין מחיים דהואיל ואיפגמא מקודם שזאה לדי
נבלה לא חל שם נבלה עליה אצל היכא דליתסר מעיקרא תו לא
פקע איסור משום פגם: מחלוקת. דר"מ ור"ש: פגום מעיקרו.

שאין ראוייה לגר אינה קרויה נבלה ור"מ
ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא ור"ש סרוחה
מעיקרא לא צריכא מיעוטא עפרא בעלמא
הוא אמר עולא מחלוקת שהשביח ולבסוף
(א) פגם אבל פגם מעיקרא דברי הכל מותר
איתיביה רב חגא לעולא יין שנפל לתוך
עדשים וחומץ שנפל לתוך גריסין אסור ור"ש
מתיר והא הכא דפגם מעיקרא הוא ופליגי
אמר עולא חגא לא מידע ידע מאי קאמרי
רבנן תיובתא קא מויתב הכא במאי עסקינן
כגון שנפל לתוך גריסין צונגין והרתיחם נעשה
כמי שהשביח ולבסוף פגם ואסור ור' יוחנן
אמר בפגום מעיקרא מחלוקת איבעיא להו
בפגום מעיקרא מחלוקת אבל השביח ולבסוף
פגם דברי הכל אסור או דלמא בין בזו ובין
בזו מחלוקת תיקו אמר רב עמרם אפשר
איתא להא דר' יוחנן ולא תניא לה במתניתין
נפק דק ואשכח (א) (דתינא) אשאר של חולין
שנפל לתוך העיסה ויש בו כדי להחמיץ
והחמיצה ואח"כ נפל שאור של תרומה או
שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי להחמיץ
אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא
הוא ופליגי א"ר זירא שאני עיסה הואיל
וראוייה לחמץ בה כמה עיסות אחרות ת"ש
שאור של תרומה ושל חולין שנפלו לתוך
העיסה בזה כדי להחמיץ ובה כדי להחמיץ
נפל של תרומה תחלה ד"ה אסור נפל של חולין ואח"כ נפל של תרומה או של
כלאי הכרם אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא ופליגי וכו' תיבא ה"ג
כדרכי

לר"ש תו לא אינטרין משרת להיתר מנטרף לאיסור משום דללאו צירוף נמי כל שהוא (א) אע"ג דאינו צעין אלא נבלע בתוך הפת מה צבך
הלא כיון דטעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים א"כ חשוד הטעם הנבלע כאלו היה צעין ואם כן כיון שאילו היה מן האיסור צעין היה מייחב
בכל שהוא לר"ש הכי נמי כשהוא נבלע צהית כיון שיש צו טעם וטעם כעיקר ותדע דהא כיון דלר"ש כל שהוא למכות בכזית לרבנן אם
כן כך לי כל שהוא לר"ש ככזית לרבנן וצחית לרבנן מחייב עליה אפי' כשאינו צעין אלא נבלע בתוך ההיתר שיאכל כל כך מן ההיתר
הנבלע איסור שאכל כזית מטעם איסור הנבלע בתוכו מייחב עליה כאלו הכל הכזית איסור צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ הלא כל שהוא
לר"ש כשאוכל בתערובת טעם מייחב כאלו אכלו צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ אי טעם כעיקר (א) מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש תו לא
אינטרין לר"ש משרת כלל דלהיתר מנטרף לאיסור לא אינטרין דהא מכל שהוא מייחב בטעם כאלו היה צעין כדפרישתי וא"כ (א) (הכי קא"ל)
משרת דכתב רחמנא ל"ל דכתיב גזי נזיר לר"ש אי גיעולי עובדי כוכבים לטעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה
בת יומא פגמה פורתא והשתא ניחא הכל דלא מצי ר"ש למילף טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים דחידוש הוא כיון דפגמו אפילו פגם
זוטא והיה לנו להתיר כל פגם אי לאו דגלי קרא והלכך אינטרין משרת לטעם כעיקר ומה שדחה הר"ר יקר ממה שפרי"ת לקמן מההיא
דערלה והכלאים דבסמוך דלא אר"ש כל שהוא למכות צמיד דתערובת רק דצבר שהוא צעין אומר מורי דל"ק מיד דר"ת לא דיבר רק
בתערובת שיש לו להתיר להתבטל כגון יבש ציבש חד בתרי דרחמנא אמר אחרי רצים להטות או צדצר לח היכא דליכא טעמא כגון
דליכא ס' דכל מקום דשייך ליה ציטול לאו אמר ר"ש כל שהוא למכות דהא לא עדיף כל שהוא לר"ש מכזית דרבנן וכו' הכי דכזית דרבנן
מתבטל צריב ציבש וצב' בלא ה"ה לר"ש כל שהוא דהא רחמנא אמר דליצטיל אצל היכא דלא שייך ציטול כגון היכא דליכא טעם דטעם
לא צטיל כיון דטעם כעיקר א"כ ה"ג מייחב בכל שהוא לר"ש כשהוא בתערובת כיון שיש צו טעם כאלו היה צעין כדפי' כן נראה
למורי: [וע"ע תוס' שבת פט: ד"ה אסורין ותוס' מעילה יט. ד"ה מין:] **אמר** עולא מחלוקת בהשביח ולבסוף פגם. והשתא ז"ל לעולא דלא
פליגי ר"מ ור"ש בקראי דלעיל (א) דנבלה דא"כ לא היו מייחבד לחלק בין השביח ולבסוף פגם לפגם מעיקרו אלא כפסד פליגי ר"מ סבר
כיון שהשביח מעיקרא בשעת נפילה ואל איסור עליה שוב אין לו היתר גם כי פגם אחרי כן ור"ש סבר כיון דהשתא פגמא הוא שרי:
אבר השביח ולבסוף פגם ד"ה אסור. וא"ת והא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גזי נבלה דר"מ מוקי לה בסרוחה מעיקרא
דוקא אצל לא הסריחה מעיקרא ולבסוף אסורה ור"ש מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף שרי אלמא
פליגי בהשביח ולבסוף פגם וי"ל דלא דמי השביח ולבסוף פגם דהכא להאי נבלה דלעיל דהכא י"ל השביח בשעת התערובת ששכח נפלו
האיסור לתוך ההיתר היה נותן טעם לשבח ולבסוף פגם אותו טעם המעורב שם כגון נתן (א) לתוך גריסין צונגין והרתיחן וע"ז קאמר ד"ה
אסור כיון דמעיקרא היה נותן טעם לשבח ואל עליה איסור אצל ההוא דנבלה דלעיל דפליגי ר"ש ושרי כשהיא סרוחה עכשיו אע"ג דמעיקרא
לא היתה סרוחה מ"מ צעודה נבלה (א) נפגם ושריא: **אן** דלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת. וא"ת הכי מספקא ליה בזה א"כ ר' יוחנן
דלמך לעיל פגם מעיקרא מותר השביח ולבסוף פגם אסור דלמך כמאן לא כר"מ ולא כר"ש דר"מ אסר כל פגם ור"ש מתיר כל פגם וי"ל
דסבר לה כר"ש בחדא בפגם מעיקרו וכר"מ בחדא בהשביח ולבסוף פגם: **ר"י קו**. ואע"ג דלקמן פשטין לה מצריי"ת דבפגם מעיקרא
פליגי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור מ"מ עלתא להם צדיה המדרש בתיקו ושוב פשטוה וכו' האי גוונא אשכחנא צנדה בפרק
המפלת (דף כה.) גבי מחלוקת בעבור אצל בללול כו' [וע"ע תוס' לעיל נג. סוף ד"ה או דלמא]:

(א) [נכרות כג: א] (ב) [נכר
דמקן: א] ערלה פ"ב מ"ט,
(ד) [נכ"ש מח"א] (ה) ע"י
רש"א שגורם צעין אחר,
(ו) [נכמת ח"א, א] (ז) רש"א,
(ח) י"א דהא קושא לא לוכתה
וקן צ"ל ומתיר"א גרם
הקשה לו, (ט) צ"ל נפגמת.
רש"א.

גליון הש"ס
נבמרא ור"ש פרושה
בעיקרא. עין צבורות ד"ה
כג ע"ב מוספות ד"ה
ואידך:

הגהות הב"ח
(א) גמ' ולבסוף פגם
אצל פגום מעיקרא כ"ל
וכן בכל העמוד: (ב) רש"י
ד"ה וראוייה לחמץ וכו'
לענין אכילה עיסה זו
שכח הוא לענין חמץ:
(ג) ד"ה שאור וכו' יתר
מדאי ונפגמה הס"ד:
(ד) ד"ה נפל של תרומה
וכי' רש"א נמי אמאי
מתיר ר"ש הכי השביח:
(ה) ד"ה נפל של חולין
תחלה ומתלה: (ו) תוס'
ד"ה ואידך כו' (בעמוד
הקודם) ולעולם יליף
מגיעולי עובדי כוכבים טעם
כעיקר דהא מה שפיר
אינטרין משרת להיתר
מנטרף לאיסור היינו
כשאוכל כזית מטעם
האיסור הנבלע צהית
אבל חזי זית דליסור עם
חזי זית דהיתר לא מנטרפי
והא שמעין ליה לר"ש
דלמך כל שהוא למלקות
כ"ל: (ז) בא"ד כל שהוא
אסור אע"ג דאינו צעין
וכי' כיון דטעם כעיקר
יליף מגיעולי עובדי
כוכבים: (ח) בא"ד אי
טעם כעיקר יליף מגיעולי
עובדי כוכבים לר"ש תו
וכי' וא"כ הקשה ליה
משרת דכתב רחמנא:
(ט) ד"ה אמר וכו' ור"ש
בקראי דלעיל דגיעולי
עובדי כוכבים ודנבלה
דל"כ: (י) ד"ה אכל וכו'
כגון נתן חומץ לתוך
גריסין: